

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt fredag den 27. marts 2026

Sag 88/2025

Foranstaltning under efterforskning i straffesag
(advokat I, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelser af Retten i ... den ... 2025 ... og af Østre Landsrets 14. afdeling den ... 2025

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Reklings, Oliver Talevski, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen.

Påstande

Advokat I har nedlagt påstande, der må forstås sådan, at han ønsker landsrettens kendelse om afvisning ophævet og sagen hjemvist til landsretten til fortsat behandling.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

Som led i efterforskning af en sag om ... fremsatte anklagemyndigheden anmodning om, at et teleselskab i medfør af retsplejelovens § 806, stk. 2, jf. § 804 a, jf. § 804, skulle udlevere data for et bestemt telefonnummer om, hvilke sendemaster og masteceller det pågældende telefonnummer er registreret på i en nærmere angivet periode. Det fremgår af anmodningen til retten, at telefonnummeret efter politiets opfattelse blev benyttet af A, som var mistænkt for overtrædelse af...

Anmodningen blev behandlet i et retsmøde ved Retten i ... den ... 2025. Det fremgår af retsbogen fra retsmødet, at advokat I blev beskikket som indgrebsadvokat i medfør af retsplejelovens § 784, stk. 1.

Under retsmødet anmodede anklagemyndigheden om, at forsvarerne for de sigtede, B, C og D, ikke blev underrettet om retsmødet, jf. retsplejelovens § 748, stk. 2. Ved kendelse af samme dato imødekom byretten anmodningen. Af byrettens begrundelse fremgår:

”Det begærede indgreb angår ikke direkte de tre sigtede B, C og D, og de sigtedes forsvareres mulighed for at varetage de sigtedes forsvar ses ikke forringet, så længe resultatet af det begærede indgreb ikke anvendes imod de sigtede.

Herefter og navnlig sammenholdt med sagens alvor og karakter, samt efterforskningens helt indledende stade og formålet med det begærede indgreb, findes særlige hensyn til sagens opklaring at føre til, at betingelserne i retsplejelovens § 748, stk. 2, 3. pkt. er opfyldt, hvorfor retten tager anklagerens anmodning til følge.”

Retten behandlede herefter anklagemyndighedens anmodning om edition og bestemte, at tele-selskabet skulle udlevere de pågældende data, da der bl.a. var grund til at antage, at de omhandlede oplysninger kunne tjene som bevis i sagen.

Advokat I kærede efterfølgende byrettens kendelse om, at de sigtedes forsvarere ikke skulle underrettes om retsmødet. Anklagemyndigheden nedlagde påstand om afvisning af kæremålet, jf. retsplejelovens § 968, stk. 1.

Den ... 2025 afviste landsretten kæremålet med følgende begrundelse:

”Det fremgår udtrykkeligt af retsplejelovens § 784, stk. 1, 1. pkt., og motiverne hertil, at advokatbeskikkelse sker for den eller dem, som indgrebet i meddelelshemmeligheden retter sig imod.

Kendelsen ... vedrører ikke selve indgrebet i meddelelshemmeligheden, men er rettet mod de beskikkede advokater, og der er ikke grundlag for at antage, at indgrebsadvokatens beskikkelse også omfatter disse forhold.

Efter retsplejelovens § 968, stk. 1, er det er forudsætning for, at nogen kan kære en kendelse eller beslutning, at kendelsen eller beslutningen indeholder en afgørelse over for den pågældende, og motiverne til bestemmelsen indeholder alene eksempler på personer, der bliver berørt af afgørelsen. Der er således ikke kæreadgang for indgrebsadvokaten efter retsplejelovens § 968, stk. 1.

Da situationen ikke er omfattet af retsplejelovens § 968, stk. 5, og der i øvrigt ikke i loven er en særlig kæreadgang for indgrebsadvokaten, kan denne ikke kære, hvorfor

bestemmes:

Dette kæremål afvises.”

Retsgrundlag

Indgreb i meddelelshemmeligheden sker efter rettens kendelse, jf. retsplejelovens § 783.

Det fremgår af retsplejelovens § 784, stk. 1, 1. pkt., at inden retten træffer afgørelse efter § 783, skal der beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Efter retsplejelovens § 806, stk. 10, finder § 784 tilsvarende anvendelse i sager om pålæg om edition af trafik- og lokaliseringsdata efter § 804 a for den, som oplysningerne angår.

Bestemmelsen i § 784 blev indført ved lov nr. 227 af 6. juni 1985 om ændring af retsplejeloven, hvor retsplejelovens kapitel 71 om indgreb i meddelelshemmeligheden blev indsat.

Lovforslaget (lovforslag nr. L 164 af 1. februar 1985) byggede på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddelelshemmeligheden og anvendelse af agenter. Af betænkningens s. 75, 81-82 og 215 fremgår bl.a.:

"2.6. Udvalgets overvejelser

...

2.6.4. Formregler m.v.

...

2.6.4.3. Advokatbeskikkelse

Indgreb i meddelelshemmeligheden foretages ofte på et tidspunkt, hvor der endnu ikke er klarhed over, hvilken eller hvilke personer der kan mistænkes for den lovovertrædelse, der danner grundlag for sigtelsen. Også i tilfælde, hvor mistanken er knyttet til en eller flere bestemte personer, vil sagen som regel være på et så indledende stadium, at de pågældende endnu ikke er blevet sigtede, og at der ikke er sket forsvarerbeskikkelse. Selv hvis forsvarer er beskikket, kan forsvareren være udelukket fra at deltage i rettens behandling af en begæring om indgreb i meddelelshemmeligheden, jfr. retsplejelovens § 748, stk. 2, 3. punktum.

...

Udvalget vil derfor anbefale, at en advokatordning søges gennemført på den måde, at der af hele kredsen af beneficerede advokater ved den pågældende domstol udpeges en advokat for den eller dem, over for hvem indgrebet begæres foretaget. Der skal kun beskikkes én advokat i hver sag, selvom indgrebet vil ramme flere personer. Advokaten skal varetage interesserne ikke blot hos den eller de mistænkte, men også hos indehaverne af de telefoner eller lokaler m.v., der aflyttes, samt hos alle de personer, der mere eller mindre tilfældigt kommer til at udtale sig igennem en telefon, der aflyttes, eller som på anden måde bliver berørt af indgrebet. ...

...

Udvalgets lovudkast

...

Til § 784

...

Stk. 1 fastsætter, at der som hovedregel skal beskikkes en advokat for den, over for hvem indgrebet foretages. Advokaten, der beskikkes af kredsen af beneficerede advokater, har til opgave at varetage den mistænkte og andres interesser og således sikre en kontradiktorisk behandling af begæringen om indgrebet og herunder tage stilling til spørgsmålet om kære af rettens afgørelse ...”

Anbringender

Advokat I har anført navnlig, at de sigtedes forsvarere burde have været underrettet om retsmødet.

Han har som indgrebsadvokat hjemmel til at varetage de sigtedes interesser, da de potentielt kan blive berørt af indgrebet. Da retsmødet blev holdt for lukkede døre, og da retten bestemte, at de beskikkede forsvarere ikke skulle underrettes om retsmødet, er han den eneste, der har reel mulighed for at varetage de sigtedes interesser. I modsat fald efterlades de sigtede i et tomrum uden overholdelse af sædvanlige retsgarantier.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at beskikkelsen af advokat I skete for A, som er den person, oplysningerne angår. Adgangen for indgrebsadvokaten til at udtale sig i retsmødet om edition relaterer sig således alene til indgrebet, som blev rettet mod A, samt andre personer som tilfældigt måtte blive berørt af indgrebet, jf. forarbejderne til § 784, stk. 1. Indgrebsadvokatens interessevaretagelse kan ikke anses for at omfatte de tre sigtede i sagen, idet de pågældende ikke kan anses for personer, der ”tilfældigt” bliver berørt.

En indgrebsadvokat kan alene kære afgørelser om selve indgrebet om edition, hvorimod spørgsmål om de øvrige sigtedes interesser og kære af afgørelser herom varetages af de beskikkede forsvarere.

Højesterets begrundelse og resultat

Under en sag, hvor A var mistænkt for overtrædelse af ..., anmodede anklagemyndigheden – som led i en foranstaltning under efterforskningen – retten om at pålægge et teleselskab at udlevere data om, hvilke sendemaster og masteceller et telefonnummer var registreret på inden for en nærmere angivet periode (editionspålæg). Efter politiets opfattelse blev telefonen benyttet af A. Anklagemyndigheden anmodede samtidig om, at der ikke blev givet forsvarer-

ne for tre andre personer, der var sigtet i samme sag, underretning om det retsmøde, hvor anmodningen om udlevering af data skulle behandles.

Advokat I blev beskikket som indgrebsadvokat efter retsplejelovens § 784, stk. 1. Byretten traf kendelse om, at forsvarerne for de tre sigtede ikke skulle underrettes om retsmødet. Advokat I kærede rettens kendelse herom til landsretten, der afviste kæren.

Sagen for Højesteret angår, om det er med rette, at landsretten har afvist at behandle kæren.

Efter retsplejelovens § 968, stk. 1, ville de tre sigtede have adgang til at kære byrettens kendelse om ikke at underrette deres beskikkede forsvarere. Spørgsmålet er, om advokat I som indgrebsadvokat kunne kære kendelsen for at varetage de sigtedes interesser.

Efter retsplejelovens § 784, stk. 1, 1. pkt., skal der, inden der træffes afgørelse om indgreb i meddelelshemmeligheden, beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og advokaten skal have lejlighed til at udtale sig. Ved pålæg om edition, jf. retsplejelovens § 804 a, finder § 784, stk. 1, 1. pkt., tilsvarende anvendelse for den, som oplysningerne angår, jf. retsplejelovens § 806, stk. 10.

Efter forarbejderne til § 784, stk. 1, skal der kun beskikkes én advokat i hver sag, selv om indgrebet vil ramme flere personer. Advokaten skal varetage interesserne ikke blot hos den eller de mistænkte, men også hos indehaverne af de telefoner eller lokaler mv., der aflyttes, samt hos alle de personer, der mere eller mindre tilfældigt kommer til at udtale sig igennem en telefon, der aflyttes, eller som på anden måde bliver berørt af indgrebet. Det følger af forarbejderne endvidere, at advokaten har til opgave at varetage den mistænkte og andres interesser og således sikre en kontradiktorisk behandling af begæringen om indgrebet og herunder tage stilling til spørgsmålet om kære af rettens afgørelse.

Højesteret finder, at det følger heraf, at en advokat, der er beskikket som indgrebsadvokat efter retsplejelovens § 784, stk. 1, 1. pkt., har adgang til at kære rettens afgørelse om at undlade underretning af forsvarerne for personer, som kan blive berørt af indgrebet, jf. retsplejelovens § 968, stk. 1.

Højesteret ophæver derfor landsrettens kendelse og hjemviser sagen til fortsat behandling i landsretten, således at landsretten skal tage stilling til, om det var korrekt at unklade underretning af de sigtedes forsvarere om det retsmøde, hvor foranstaltningen blev besluttet.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse ophæves, og sagen hjemvises til fortsat behandling i landsretten.

Statskassen skal betale kæresagens omkostninger for Højesteret.